

Til Barne- og familiedepartementet

Oslo, 21. januar 2021

Høringsuttalelse – Ny lov om Opplysningsvesenets fond

Vi viser til brev av 31.11.2020 med høring av forslag til ny lov om Opplysningsvesenets fond, (deres ref. 20/4855).

Norsk Friluftsliv representerer de 18 største frivillige friluftslivsorganisasjonene i Norge med til sammen rundt 950.000 medlemskap og rundt 5.000 lokale lag og foreninger. En av hovedoppgavene for Norsk Friluftsliv er å ivareta allemannsretten og det enkle og naturvennlige friluftslivets vilkår i Norge, herunder hvordan vi forvalter våre naturområder som er viktig for friluftslivet.

Opplysningsvesenets fond (Ovf) er en stor grunneier i Norge og forvalter betydelige utmarksarealer. Norsk Friluftsliv er opptatt av hvordan disse utmarksarealene forvaltes til det beste for naturen, friluftslivet og klima.

1. Bakgrunn

Formålet med ny lov for fondet er å legge det rettslige grunnlaget for å dele fondet mellom staten og Den norske kirke. Grunnlaget for endringen er Stortinget sin behandling av Meld. St. 29 (2018-2019) Om Opplysningsvesenets fond, jamfør Innst. 209 S (2019-2020), hvor familie- og kulturkomiteen sluttet seg til løsningen som departementet gikk inn for. Vedtaket innebærer at fondet skal deles slik at Den norske kirke vederlagsfritt får eiendomsretten til eiendommer som har særskilt kirkelig verdi, mens staten blir eier av resten av verdiene i fondet. Stortinget har tilført en forutsetning ved at staten øker sin innsats for å ta vare på og sette i stand kulturhistorisk viktige kirkebygg som svarer til den verdien av fondet som staten overtar. Departementet har i juni i år etablert et prosjekt med oppgave å identifisere og skille ut de eiendommene som er aktuelle å føre over fra fondet til Den norske kirke. Innen 1. juli 2021 skal prosjektet legge fram for departementet en oversikt over eiendommer som det er aktuelt å skille fra fondet og overføre til Den norske kirke (hentet fra høringsnotatet).

2. Kommentarer til lovforslaget

I stortingsmeldingen ble det vist til at skog- og utmarksareal under fondet ikke har noen særskilt kirkelig verdi. I praksis betyr det at utmarksarealene i all hovedsak tilfaller staten. Allemannsretten gjelder i utmark uavhengig av hvem som er eier, så grunnleggende sett burde det i utgangspunktet bety lite for utøvelsen av allemannsretten hvem som er eier. For friluftslivet spiller det likevel i praksis en stor rolle hvem som er grunneier. Dette gjelder både i forhold til tilrettelegging i form av stier og løyper og for tilgang til jakt og fiske for folk flest.

Norsk Friluftsliv er opptatt av at den nye loven for fondet legger tydelige juridiske føringer for hvordan utmarksarealene som tilfaller staten skal forvaltes. For Norsk Friluftsliv er det viktig at;

- Allmennhetens tilgang til friluftsliv, herunder særlig jakt og fiske, sikres i det nye fondet
- Rekreasjonsverdiene arealene representerer, i form av økt livskvalitet, folkehelse og naturopplevelser, må forvaltes til det beste for fellesskapet og i et langsiktig perspektiv.
- Utmarkseiendommene ikke selges ut til private eiere, men at dette beholdes samlet av staten/fondet. Mulige forvaltere er Ovf eller Statskog, men uansett løsning må det legges klare føringer for forvaltningen til det beste for allmennheten

Norsk Friluftsliv mener at den nye loven ikke bare bør revideres som et grunnlag for oppdeling av eiendomsverdiene, men når man først åpner opp for en ny lov, bør man også presiserer formålet ut fra fondets samfunnsansvar og hvordan det skal forvaltes til det beste for fellesskapet i et langsiktig og bærekraftig perspektiv. Med et slikt utgangspunkt kan en ny og modernisert lov i større grad legitimere delingen av fondets verdi og samtidig tydeliggjøre hvordan fondseiendommene staten overtar, skal forvaltes.

2.1. Kommentar til lovforslagets § 5. Statens eiendomsrett

Norsk Friluftsliv registrerer at forslaget til ny lov muliggjør oppsplitting og utsalg av arealer gjennom § 5, uten noen form for vilkår. Vår erfaring med utsalg av statlig eiendom er at det også kan virke kostnadsdrivende for det høstingsbaserte friluftslivet allmennheten utøver.

Vi mener det er av allmenn interesse at utmarksarealene ikke fragmenteres, men forvaltes helhetlig av større eiere med et samfunnsoppdrag. Dette bør presiseres i ny lov for fondet og dermed legge nødvendige føringer for prosjektet hvor de konkrete eiendommene skal fordeles mellom Den norske kirke og staten.

For Norsk Friluftsliv er det viktig at utmarksarealene forvaltes helhetlig og til det beste for allmennheten. Ovf har fylt rollen som forvalter av utmarksarealene, og kan være en aktuell forvalter. Statskog er en annen aktuell kandidat, som allerede er grunneier og er svært viktig for friluftslivet gjennom;

- *Å gi allmennheten tilgang til jakt- og fiske*
Eksempel: Finnemarka i Drammen/Lier har gitt økt tilgang til jakt og fiske for store befolkningsgrupper etter at Statskog tok over som eier
- *Å gi allmennheten tilgang til rimelig overnatting i naturen*
Eksempel: Statskog eier i dag og leier ut mange koier/hytter som alle har råd til å benytte seg av.
- *Å forholde seg til en stor grunneier gjør det enklere for frivillige friluftslivsorganisasjoner*
Eksempel: Når organisasjonene tilrettelegger for friluftslivet gjennom rydding og merking av stier, er de avhengig av samarbeid med grunneierne. Statskog, oppleves i dette arbeidet som en stor og god samarbeidspart
- *Å forvalte befolkningsnære skoger til det beste for friluftslivet – viktig for nærfriluftslivet*

Hvis Ovf skal forvalte disse utmarksarealene, må de kunne fylle den samme rollen som Statskog på disse områdene.

Med vennlig hilsen

Bente Lier
generalsekretær

Peter Øygard Oma
friluftsfaglig rådgiver

